

REFERENCES

1. Alesina, E. V., Ashkinazi, N. S. (1987). *Ÿchebnye igry na Ÿrokah angluskogo iazyka*. [Educational games in English lessons]. Moscow.
2. BŸtko, G. V. (1987). *Iazykovye igry na Ÿrokah angluskogo iazyka v IV klasse*. [Language games in English classes in grade IV]. Moscow.
3. Vereagina, I. N., Pritykina T. A. (1988). *ObŸchente angluskomy iazyky v III klasse chetyrehletnei spetsialnoi shkoly*. [Teaching English in the third grade of a four-year special school]. Moscow.
4. GŸdkova, L. M. (1988). *Igry na Ÿrokah angluskogo iazyka v mladshih klassah*. [Games on English lessons in junior classes]. Moscow.
5. Passov, E. I. (1988). *Ÿrok inostrannogo iazyka v srednei shkole*. [Foreign language lesson in high school]. Moscow.

УДК: 376.3

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Нині пріоритетним напрямом політики держави є повноцінний розвиток особистості і соціалізації дітей та молоді. При цьому виникають певні протиріччя. З однієї сторони відмічається збільшення кількості дітей з особливими освітніми потребами (ООП), з іншої – у суспільній свідомості на передній план висуваються проблеми задоволення різноманітних освітніх потреб і створення відповідного освітнього середовища для дітей з порушеннями психофізичного розвитку і обмеженими можливостями життєдіяльності. В прагненні до створення належного освітнього простору і широкого впровадження інклюзивного навчання доводиться враховувати низку різноманітних чинників. Серед них провідне місце займають (С. Альохіна): значні труднощі в організації в ЗНЗ масового типу предметно-розвивального середовища для дітей з порушеннями психічного розвитку; неготовність педагогів до розробки і реалізації індивідуальних програм навчання для дітей з відхиленнями у розвитку; недостатність ефективних програм з формування професійної компетентності педагогів, що забезпечують якість освіти, в

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КАПІТАН Тетяна Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри лінгводидактики та іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: методика викладання іноземних мов у школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

КАПИТАN Tetiana Anatoliivna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Linguodidactics and Foreign Languages, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: methodology of foreign language teaching in school.

Стаття надійшла до редакції 27. 01. 2019 р.
Рецензент – д.п.н. професор Шандрук С. І.

КОЗЛОВА Валентина Анатоліївна –

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної освіти та здоров'я людини Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
e-mail: kozlova.v999@gmail.com

тому числі вирішення завдань індивідуалізації освітніх маршрутів для дітей з ООП, досягнення особистісних освітніх результатів і соціалізації таких учнів [1].

Сучасні педагоги, що працюють на різних рівнях освітньої системи, все частіше зустрічаються з проблемами спонтанної масової інтеграції дітей з обмеженими можливостями у загальноосвітні навчальні заклади. Практика показує, що їх нездатність до реалізації індивідуальних програм навчання з урахуванням структури порушень призводить до соціальної дезадаптації дитини вже на ранніх етапах її розвитку. Багато педагогів не готові працювати в умовах інклюзивного навчання, оскільки в українській освіті воно є інновацією. Реалізувати таку інноваційну діяльність повинен підготовлений майбутній педагог, формування професійної ролі якого і розглядатиметься у нашій статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна педагогіка робить серйозні кроки, спрямовані на еволюційні зміни в освіті, пов'язані з включенням дітей з обмеженими можливостями життєдіяльності до загальноосвітнього простору. У цій площині інклюзивна освіта розглянута в наступних дослідженнях вітчизняних і

зарубіжних учених: Д. Бейлі, І. Гилевич, Д. Зайцева, В. Засенка, І. Казакової, Д. Ліпські, М. Малофеева, М. Олівера, Л. Шипіциної, О. Щербини та ін. Теоретичні й методичні основи інклюзивної освіти вивчали В. Засенко, Д. Дешлер, Т. Дмитрієва, А. Колупаєва, Т. Лорман, Н. Назарова, Н. Семаго, Н. Шматко та ін. Залученню дітей з особливими потребами до навчання в інклюзивних групах, їх реабілітації та інтеграції в суспільство присвячені наукові праці В. Бондаря, А. Колупаєвої, Т. Євтухової, В. Ляшенко, І. Іванової, О. Столяренко, А. Шевчук та ін. Проблема готовності майбутніх педагогів до роботи з дітьми та студентською молоддю в умовах інклюзивної освіти досліджувалась С. Альохіною, Н. Назаровою, Л. Соловйовою, Ю. Шумилівською, І. Яковлевою та ін.

Мета статті – розкрити наукові основи змісту навчання з формування готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в умовах інклюзії.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних педагогічних дослідженнях широке розповсюдження отримали поняття «професійна компетентність», «професійна компетентність педагога». Сутність і основні складові професійної компетентності педагога трактуються по-різному (Є. Бондаревська, Б. Гершунський, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, В. Сластьонін та ін.). Неоднозначність розуміння сутності поняття «професійна компетентність» пояснюється застосуванням для вирішення дослідницьких завдань різних наукових підходів: системного, діяльнісного, особистісного, культурологічного та ін. Не дивлячись на відмінність в підходах, більшість дослідників розглядають професійну компетентність як системне явище і під цим терміном розуміють складне інтегроване особистісне утворення, що обумовлює можливість успішно здійснювати професійну діяльність [3].

Зростання вимог сучасного суспільства до професійної компетентності майбутнього педагога потребує науково-теоретичного обґрунтування готовності до діяльності вчителя. Встановлено, що проблему готовності вчителя до різних видів педагогічної діяльності досліджували Б. Ананьєв, О. Мороз, В. Сластьонін, В. Щербина та ін. Ці вчені розуміють зазначену готовність як загальну культуру і сукупність набутих якостей у процесі спеціальної підготовки під впливом педагогічної освіти; як складне утворення, що важливою ознакою професіоналізму вчителя; наявність стосунків і якостей особистості, які забезпечують можливість майбутньому педагогу усвідомлено та комплексно виконувати професійні завдання; як рису

особистості, що характеризує її вибірково прогнозовану активність на стадії підготовки і залучення до діяльності.

Оволодіння майбутнім педагогом інклюзивною освітою з метою досягнення професійної компетентності та її удосконалення потребує вирішення комплексу завдань: розвитку ціннісних орієнтацій, виховання власних професійно-особистісних якостей, засвоєння професійних компетенцій. У процесі підготовки йому треба оволодіти професійними цінностями, що сприятимуть взаємодії з дітьми, які мають обмежені можливості життєдіяльності, а саме: визнання цінності особистості незалежно від важкості недуги; спрямованість на розвиток дитини, а не тільки на отримання навчального результату; усвідомлення своєї відповідальності як носія культури і її транслятора для таких дітей; розуміння творчої сутності професії педагога, що вимагає значних духовних і енергетичних затрат [4].

Осмислення і засвоєння ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця повинно відбуватися на всіх етапах навчання, в результаті чого досягається кумулятивний ефект. При цьому необхідно враховувати готовність студентів прийняти цінності професії. Як свідчать результати досліджень (Т. Гузикова, І. Яковлева), у різних індивідів виявляються неоднакові рівні емпатії, толерантності та інших складників готовності до допомоги людям, тому в тематиці вивчення необхідно дотримуватися поступовості і послідовності з метою формування професійних та особистісних якостей.

Студенти обов'язково повинні обмінюватися враженнями після відвідування закладів, де виховуються діти з важкими розладами психофізичного розвитку. На деяких з них такі зустрічі справляють вкрай обтяжливе враження, і обмін думками допомагає його нівелювати. Під час організації обговорення слушно використати методичний прийом «Коло»: його учасники розташовуються таким чином, щоб могли бачити один одного, і по черзі відверто відповідати на питання, наприклад: «Що ви відчули сьогодні під час спілкування з дітьми?» Викладач контролює ситуацію спілкування, спрямовуючи її в потрібне русло і висловлює також власні думки.

З формуванням ціннісних орієнтацій тісно пов'язане розуміння студентами сутності майбутньої професійної діяльності. В цьому аспекті досить ефективним буде використання біографічного методу, що ґрунтується на ознайомленні з професійними долями і діяльністю відомих педагогів, лікарів і психологів, котрі надавали допомогу людям з порушеннями у розвитку. У ході занять

підкреслюється значимість духовних якостей цих діячів. Для педагога, що працює з дітьми, які мають порушення у розвитку, пріоритетне місце займають такі якості як милосердя, співчуття, самозречення. Все це доречно продемонструвати на прикладі життя і діяльності таких видатних педагогів, як О. Граборов, К. Грачова, Ж. Ітар, Є. Сеген та ін. Перед студентами можуть бути поставлені такі питання: «Як ви думаєте, чому ці люди вибрали такий фах?», «Які факти з їхньої біографії сприяли Вашому інтересу до даної професії?» Для деяких із них стало відкриттям, що в спеціальній педагогіці ймовірно знайти нові підходи до навчання нормальних дітей. Про це свідчать приклади творчого шляху відомих психологів і педагогів – Л. Божович, М. Зайцева, Л. Зенкова, М. Монтессорі, Д. Ельконіна та ін. [2].

Усвідомленню майбутніми вчителями задач і принципів інклюзивного навчання, а також мотивів, котрі спонукають звернутися до цієї професійної діяльності допомагають зустрічі з вченими-дефектологами, практиками. Успішно діють усні та письмові формулювання студентами власних мотивувань: питальники на тему «Чому я вирішила працювати в інклюзивному класі (групі)», твори-сценарії, в яких пропонується відобразити події, що вплинули на вибір професії.

Вочевидь студенти мають зрозуміти, що в процесі оволодіння новою сферою діяльності, їх цінності і смислові орієнтири будуть видозмінюватися і треба бути готовими до цього.

Діагностична методика ціннісних орієнтацій Д. Леонтьєва (індивідуальна діагностика з використанням додаткових інструкцій) дозволяє проводити самодіагностику ціннісних орієнтацій і співставляти їх з професійними цінностями. Спочатку студентам пропонують виконати самодіагностику за стандартною інструкцією, а потім за додатковою: «Уявіть собі, що Ви стали професіоналом. Як Ви в цьому випадку упорядкуєте ці ж цінності?» Порівнюючи результати ранжирування переліку термінальних цінностей за цією та стандартною інструкцією, вони можуть виявити зростання значимості одних цінностей, і, навпаки, зниження рангового положення інших.

Моральна позиція студентів уточнюється, шліфується і доповнюється в діалогових формах навчання, яким ймовірно присвячувати обговорення на семінарах певних історичних фактів, реальних спостережень, що вміщують духовні аспекти.

Задуматися про цінності і смисл професії спонукають есе на основі прочитаних книг,

твори-роздуми на тему: «Місце педагога в суспільстві», «Я – професіонал» і т.д.

На думку Н. Назарової, І. Яковлевої, формування професійно-особистісних якостей є однією з важливих умов отримання професійної компетентності. У психологічній і педагогічній літературі зазначається, що становлення людини як фахівця тісно пов'язане з розвитком її особистості (А. Маркова, О. Міщенко, В. Сластьонін, О. Щербаков). Особистісний простір є ширшим за професійний і суттєво позначається на ньому. Разом з тим, професійні якості людини в міру їх становлення справляють на особистість позитивний вплив. У ході професіоналізації у психіці людини формуються нові риси, котрі раніше у неї або зовсім були відсутні, або мали місце, однак в іншому вигляді [2].

Формування професійно-особистісних якостей напряму залежить від професійного виховання індивіда, котре Н. Назарова, І. Яковлева вважають цілісним процесом становлення особистості студента, його мотиваційно-етичної сфери, періодом набуття фундаментальних знань і розвитку духовної культури.

Базисною професійно-особистісною якістю повинна стати готовність до надання педагогічної і психологічної допомоги людям з порушенням у розвитку, що вміщує емпатію, толерантність, альтруїзм, педагогічний оптимізм, рефлексію, відповідальність за обрані пріоритети в роботі і за кінцевий результат. Джерелами їх формування є особистісні характеристики студента, який і сам повинен бути готовий до змін і можливо до більшої ефективності своєї діяльності. Підґрунтям для виховання і підтримки таких якостей стає вміння проводити діагностику особистих ресурсів, виявляти їх відповідність щодо цілеспрямованого формування вказаних професійно-особистісних ознак. Така діагностика важлива вже на початкових етапах підготовки, коли майбутні педагоги інклюзивної освіти тільки-но отримають первісні знання про таку професію.

З метою сприяння педагогам, що готуються до роботи з дітьми з ООП, у вивченні самих себе і об'єктивному виявленні особистісних рис, необхідних для оволодіння цією сферою діяльності, дослідниками був розроблений діагностичний комплекс, що вміщує ряд методик: вивчення комунікативних і організаторських здібностей (В. Синявський, Б. Федоришин, 1980); розуміння невербальних знаків (опитувальник розуміння невербальних знаків – Р. Агавелян, 2000); оцінка рівня емпатії (методика діагностики рівня емпатичних здібностей – В. Бойко, 2001); виявлення рівня суб'єктивного контролю

(метод дослідження, розроблений в НДІ ім. В. Бехтерева, 1984); визначення рівня самооцінки (методика «Самооцінка особистості» – А. Кухарчук, Н. Сєдова, В. Лях, 2000); виявлення пріоритетів у групі (варіант соціометричної методики – студентам ставиться запитання «Кого із своєї групи Ви хотіли б бачити вчителем власної дитини?») [2].

Діагностичні методики корисно застосовувати не тільки на початкових, але і на подальших етапах навчання з метою осмислення динаміки розвитку професійно-особистісних якостей. Їх використання допомагає студентам об'єктивно оцінити свої слабкі і сильні сторони; оволодіти психотехнікою самоконтролю і самоуправління; при прийнятті рішень не тільки орієнтуватися на отримані результати, але й враховувати психологічні ефекти (самопочуття, самооцінку, а також відчуття після досягнення поставленої мети).

На різних етапах професійного навчання доцільно пропонувати завдання, спрямовані на усвідомлення особистої відповідності до обраної діяльності, наприклад, написання твору «Хто я», «Який я», «Я – як майбутній професіонал» і самостійних розробок: «Технологія саморозвитку толерантності (емпатії, милосердя, організованості і т.д.)» або «Опишіть декілька прикладів долі відомих Вам (за життєвим досвідом, в літературі) представників Вашої професії, успішних у своїй справі людей. Висловіть передбачення про те, які особистісні якості чи приклади діяльності зробили цих людей досить відомими». Корисно запропонувати давати відповіді на питання: «На які професійно-особистісні якості Ви передбачаєте опиратися у своїй діяльності?», «Які особистісні риси Вам необхідно розвивати, щоб бути ефективним у професійній кар'єрі».

Участь студентів, що готуються до роботи з дітьми з порушеннями у розвитку, в соціальних акціях милосердя, благодійних заходах, у захисті прав людей з обмеженими можливостями життєдіяльності і інвалідів (збір іграшок, одягу для дитячих будинків; виступи з концертами в спеціальних закладах; господарська і волонтерська допомога і т.д.) виховує в них почуття жалю і милосердя до таких людей.

Значну роль у розвитку професійно-особистісних якостей відіграють вправи, тренінги, котрі, як правило, проводяться на практичних заняттях з метою розвитку спостережливості («Лідер»), само-спостереження, розпізнавання особистісних ознак людини (за її портретом та ін.), емпатії і толерантності («Коло», «Дозволь іншим бути інакшими», «Броунівський рух» та ін.);

чутливості до невербальних засобів комунікації («Торкання», «Коло настрою», «Привітатися ліктями», «Поза, що говорить»); на усвідомлення власної і чужої індивідуальності, унікальності і багатомірності світу людей («Я – великий майстер», «Компліменти» та ін.). Більшість із названих прийомів та вправ можуть бути використані в роботі з дітьми [4].

Важливим компонентом контролю за професійним становленням особистості є вправи на самоспостереження. Вони дозволяють правильно оцінювати свій внутрішній стан, більш ефективно здійснювати самоконтроль своєї діяльності. Побачити себе зі сторони допомагають відеозйомки пробних і відкритих уроків (занять), записи уроків на диктофон, аналіз проведених заходів.

Дослідниця І. Яковлева зазначає, що у ході формування професійних знань особливе значення має приділятися компетенціям в напрямі дидактичної, виховної, комунікативної, методичної діяльності. З'являється новий вид діяльності педагога – трансформаційна діяльність.

Дидактична функція передбачає розвиток у дітей різних видів діяльності, провідних для певного віку і вміщує: готовність майбутнього педагога визначати загальні і конкретні завдання навчання; здатність враховувати в навчально-виховному, корекційно-розвивальному процесі психологічні, вікові, індивідуальні ознаки дітей, а також особливості і ступінь порушення у розвитку, можливості його компенсації.

Виховна діяльність спрямована на особистісний розвиток дітей з ООП, прищеплення їм соціальних і моральних якостей, надання допомоги у формуванні позитивних характеристик особистості. Для її успішного здійснення необхідні наступні компетенції: уміння аналізувати і давати психолого-педагогічне оцінювання та пояснення поведінки, вчинків, реакцій вихованців у різних повсякденних ситуаціях; правильний вибір і використання способів та прийомів виховання, адекватних віковим, компенсаторним і психологічним можливостям дітей.

Комунікативна діяльність реалізується в довірливій взаємодії зі всіма дітьми, в повазі до своєрідності особистості та прав дитини з ООП. Це досягається завдяки використанню вербальних і невербальних засобів спілкування; умінню запобігати і розв'язувати конфліктні ситуації; налагодженню постійних позитивних контактів з батьками, залучення їх до співпраці; надання допомоги батькам у встановленні адекватних форм взаємодії з дитиною; дотримання конфіденційності службової інформації і особистих таємниць

вихованців.

Методична діяльність вміщує готовність до цілеспрямованості, проектування навчального процесу, його планування, реалізацію і діагностику, грамотне оцінювання і корегування результатів.

Трансформаційна діяльність передбачає знаходження і використання доступних дитині з порушеннями у розвитку методів і прийомів навчання та виховання, відбір і перетворення навчального, дидактичного, методичного матеріалів у відповідності до ООП дітей.

До змісту підготовки майбутніх педагогів інклюзивної освіти повинна бути включена навчальна дисципліна «Основи спеціальної педагогіки і спеціальної психології». Методики викладання всіх дисциплін мають враховувати необхідність застосування методів, прийомів і засобів, що забезпечуватимуть навчання «особливих дітей» [2; 4].

У ході формування професійних компетенцій доцільно керуватися запропонованими В. Беспалько рівнями засвоєння знань: а) впізнання (знання-знайомства); б) репродуктивна дія (знання-копії); в) продуктивна дія (знання-вміння); г) творча дія (знання-інформації).

Для педагога інклюзивної освіти потрібний творчий рівень засвоєння компетенцій, що завбачає вміння використовувати їх в різних ситуаціях, модифікуючи у відповідності до нових умов. Подібні навички формуються за допомогою використання методу аналізу конкретних ситуацій (кейс-методу). Активна взаємодія викладача і студентів дозволяє віднести метод аналізу конкретних ситуацій до інтерактивних методів навчання. Його дидактичні переваги полягають в мобілізації дослідницької активності студентів, їх творчих здібностей, в індивідуальності навчання під час групової дискусії. Ефективність використання цього методу в професійній підготовці педагога полягає в детальному і дійовому аналізі на практичних заняттях спеціально створених типових пробних ситуацій, у знаходженні шляхів і способів їх вирішення, оцінки і прогнозування результатів прийнятих рішень.

Важливе місце у фаховій підготовці займають ділові професійні ігри (А. Вербицький). В основному вони не займають багато часу для виконання, мають простий сюжет і обмежену кількість учасників. За допомогою ролевих ігор студенти тренуються в реалізації професійних і соціальних відносин, вчаться приймати самостійні рішення.

Доцільно проводити рольові ігри, що моделюють взаємодію з батьками дітей («Батьківські збори»), з фахівцями, які

надають допомогу дитині («Консиліум»), з широкою громадою («Прес-конференція») та ін.

Ділові ігри передбачають умовну практику, в ході якої студенти набувають професійного і соціального досвіду. Прикладом ділової гри може стати проведення уроку з певної теми. Студенти завчасно готують конспект уроку і наочність. При цьому вони повинні враховувати, як ймовірно трансформувати навчальний матеріал, якщо в класі вчиться дитина з порушеним розвитком. Потім на практичному занятті один із студентів проводить урок, решта виступають у ролі учнів. В кінці уроку проводиться його аналіз, котрий спочатку робить «вчитель» і згодом – його однокурсники. Викладач спрямовує хід обговорень, бере участь у ньому, вносить корективи. Такі ділові ігри демонструють гравцям наочні уявлення про ситуації, що виникають на уроках, скеровують увагу на можливості використання мовленнєвих і не мовленнєвих засобів, вчать мобільності, здатності до змін у ході уроку під впливом певних обставин.

На всіх етапах навчання важливо враховувати реальні уявлення про готовність студентів до виконання тих видів діяльності, які розширюють професійну компетентність педагога інклюзивного навчання. Виявленню можливостей студентів сприяють наступні завдання типу: «Охарактеризуйте комунікативну поведінку педагога з дитиною, що має порушення слуху (порушення інтелектуального розвитку, мовлення і т.д.). Змодельуйте ситуацію спілкування з таким учнем»; «Сформулюйте рекомендації молодому педагогу інклюзивного навчання, у якого в класі навчається учень з порушеннями інтелектуального розвитку»; «Ознайомтесь з медичною, психолого-педагогічною документацією учня з ООП, з продуктами його діяльності (самостійними, контрольними роботами, малюнками і т.д.). Як Ви будете враховувати особливості його розвитку в навчально-виховному процесі? Обґрунтуйте свою відповідь»; «Складіть проект програми власного професійного розвитку з проблем інклюзивного навчання учня з ООП. Мотивуйте свій вибір»; «Складіть план занять з дітьми інклюзивного класу, спрямованих на формування навичок взаємодії між однолітками»; «Сплануйте роботу з батьками учнів інклюзивного класу» [4].

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Важливою умовою результативності інклюзивної освіти є професійна компетентність майбутнього педагога. В її основі лежить професійна готовність, що передбачає розвиток ціннісно-сміслової сфери, виховання власних

професійних і особистісних якостей, засвоєння професійних компетенцій. Сюди відноситься і готовність до професійної взаємодії з колегами і батьками, до постійного удосконалення рівня педагогічної майстерності у спектрі інклюзивної освіти, бажання обмінюватися досвідом і бути відкритим для інновацій. Вагомим свідченням успішності обраного шляху майбутнього педагога має стати його задоволення від власної педагогічної діяльності і вміння протистояти труднощам.

Зважаючи на актуальність і важливість проблеми формування професійної компетентності педагогів інклюзивної освіти, вважаємо за доцільне здійснити подальші розвідки, спрямовані на визначення особливостей консультативно-просвітницької роботи фахівців, котрі займаються супроводом дітей з ООП в умовах інклюзивної практики.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Алёхина С. В. Готовность педагогов как основной фактор успешности инклюзивного процесса в образовании / С. В. Алёхина и др. // Психологическая наука и образование. – 2011. – №1. – С. 83–92.

2. Педагогика инклюзивного образования: учебник / Под ред. Н. М. Назаровой. – М.: Инфа-М, 2018. – 335 с.

3. Хафизуллина И. Н. Формирование инклюзивной компетентности будущих учителей в процессе профессиональной подготовки / И. Н. Хафизуллина: дис... канд. пед. наук. – Астрахань, 2008. – С. 3–4.

4. Яковлева И. М. Подготовка педагогов для работы с детьми, имеющими ограниченные возможности здоровья: учеб.-метод. пособие / И. М. Яковлева. – М.: Спутник, 2012. – 60 с.

REFERENCES

1. Alyohina, S. V. (2011). *Gotovnost' pedagogov kak osnovnoj faktor uspešnosti inklyuzivnogo processa*

v obrazovanii. [Readiness of teachers as a basic factor of success of inklyuzive process is in education]. Moscow.

2. *Pedagogika inklyuzivnogo obrazovaniya: uchebnik* (2018). [Pedagogics of inklyuzivnogo education: textbook]. Moscow.

3. Hafizullina, I. N. (2008). *Formirovanie inklyuzivnoj kompetentnosti budushchih uchitelej v processe professional'noj podgotovki*. [Forming of inklyuzivnoy competence of future teachers in the process of professional preparation]. Astrahan.

4. Yakovleva, I. M. (2012). *Podgotovka pedagogov dlya raboty s det'mi, imeyushchimi ogranichennye vozmozhnosti zdorov'ya: ucheb.-metod. Posobie*. [Preparation of teachers for work with children, having the limited possibilities of health]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОЗЛОВА Валентина Анатоліївна –

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної освіти та здоров'я людини Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми корекційної освіти, впровадження інклюзивного навчання в загальноосвітній простір.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOZLOVA Valentina Anatoliivna – Candidate

of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Special Education and Health of the Person Ministry of Education and Science of Ukraine Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: problems of correctional education, introduction of inclusive education in the general education.

Стаття надійшла до редакції 23. 02. 2019 р.

Рецензент – д.п.н. професор Савченко Н. С.

УДК 378.4:377:006:327

КЛЕПАР Марія Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
e-mail: mklepar10@gmail.com

ПРОБЛЕМА СТАНДАРТИЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-МІЖНАРОДНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Становим хребтом професійної підготовки кваліфікованого фахівця-міжнародника виступає процес навчання, теорію і практику якого розробляє окрема галузь педагогіки – дидактика. В її основі лежить одне з фундаментальних,

сформульованих Я. Коменським, проблемних запитань: «чому і чого вчити?». Сутнісно-змістові контури відповіді на нього дають державні стандарти освіти, які є стрижнем розробки інших складників навчально-методичного забезпечення освітнього процесу – освітніх програм, навчальних планів,